ÖZBEKİSTAN'DA GENÇLERİN ARTAN SOSYAL AKTİVİTELERİNİN ÖZEL ÖZELLİKLERİ

Kenjayev Shavkatjon. Guldu. dotsent.
Ali Çaksu Turkiya Balikesir universiteti, Prof. Dr.

Dipnot. *Bu makale, Özbekistan Cumhuriyeti'nin devlet gençlik politikasının içeriğini ve özünü bilimsel olarak inceliyor. Ayrıca, gençlik politikasında gençlerin sosyal sermayesinin geliştirilmesi için öneri ve tavsiyeler sunuyor.*

S'dhler Koleji: *Gençlik, gençlik politikası, sosyal sermaye, hükümet ve gençlik, mahalle ve gençlik, aile ve gençlik.*

Аннотация. *В данной статье научно освещена сущность государственной политики в отношении молодежи Республики Узбекистан. Также в молодежной политике даются предложения и рекомендации по развитию социального капитала молодежи.*

Ключевые слова: *молодежь, молодежная политика, социальный капитал, правительство и молодежь, соседство и молодежь, семья и молодежь.*

Abstract. *In this article, the essence of the state policy on youth of the Republic of Uzbekistan is scientifically covered. Also, suggestions and recommendations on the development of youth social capital are given in the youth policy.*

Key words: *youth, youth policy, social capital, government and youth, neighborhood and youth, family and youth.*

Yeni Özbekistan'da, devlet ve insan ilişkilerini sürdüren, öz farkındalığa sahip ve her eylemini koordine eden bir kişinin en önemli ve ortak özelliği, onun etkinliğidir. Etkinlik (Latince -actus-eylem, -activus-aktif kelimelerinden türetilen bir kavram), bir kişinin hayattaki tüm eylemlerinin tezahürünü açıklayan bir kategoridir. Elimize kalem alıp çizgi çekmek gibi temel eylemlerimizden, yaratıcı düşüncemizle ilgili karmaşık eylemlere kadar çalışmalarımızı yansıtır. Bu nedenle, bir kişinin sorunları, bilinci ve öz farkındalığı, etkinliğiyle, bir veya başka türdeki etkinliğe katılımıyla ve bunun başarısıyla ilgili nitelikler aracılığıyla ifade edilir.

Herhangi bir durumda, tüm eylemler hem içsel-kişisel hem de dışsal-sosyal bir perspektiften yönlendirilir.1 İnsan etkinliği, eylem, faaliyet ve davranış kavramlarıyla yakından ilişkilidir ve birey ve bilinci meselesine geri döner. Birey, çeşitli faaliyetler sürecinde tam olarak şekillenir ve kimliğini ifade eder. Bu nedenle, etkinlik veya insan etkinliği pasif bir süreç değil, bilinçli olarak kontrol edilen aktif bir süreçtir. İnsan faaliyetini somutlaştıran eylemler sürecine faaliyet denir. Yani faaliyet, insan zihni ve düşüncesi tarafından kontrol edilen, çeşitli ihtiyaçlardan doğan ve dış dünyayı ve kendini değiştirmeyi ve geliştirmeyi amaçlayan özel bir faaliyet biçimidir. Sosyal faaliyet, insanların düşüncelerinin, duygularının ve eylemlerinin sosyal gerçekliğin herhangi bir alanındaki yoğunlaşmasını, sosyal yaşamı değerlendirmelerini etkiler ve bu temelde sosyal gerçekliğin ilgili yönlerini değiştirir.

Yukarıdaki değerlendirmelere dayanarak, “sosyal aktivite”nin, bir kişinin tüm alanlardaki farkındalık ve mükemmellik düzeyini gösteren bir ölçüt olduğu söylenebilir. Sosyal aktivite peşinde yaşamak, başlı başına bir fikirdir. İçeriği, toplumun manevi gelişimini sağlayan bir dizi bilgi, etik, yetenek, beceri, olumlu yetenek ve niteliğin yanı sıra bunların temelinde oluşan bir dizi

dünya görüşüdür. Ya da daha açık olmak gerekirse, sosyal aktivite, bir kişinin maneviyatını mükemmelliğe götüren, tüm olumlu nitelikleri somutlaştıran ve toplumsal ilerlemeyi sağlamaya hizmet eden bir dizi fikirden oluşur.

Başkanımız Sayın M.'nin teorik fikirlerine dayanarak... Mirziyoyev'in sosyal olarak aktif, rekabetçi ve girişimci ruhlu personel yetiştirme konusundaki görüşleri, Doğu düşünürlerinin uyumlu bir insan yetiştirme hakkındaki görüşleri, "Eğitim Kanunu", "Ulusal Personel Yetiştirme Programı" ve devlet başkanımızın sosyal, manevi ve eğitim alanlarında yeni bir çalışma sistemi kurma, manevi gelişim sağlama, mesleki bilgi kazandırma ve öğretmenlik mesleğiyle ilgili nitelik ve becerilerin oluşturulması süreçlerine yönelik 5 önemli girişimi, bu süreçlerin uyum içinde yürütülmesini sağlamaktadır. Bu uyum, pedagojik disiplinlerin içeriğinin ve Ulusal Personel Yetiştirme Programının birbirleriyle ilişkili özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle, yüksek pedagojik eğitim kurumlarının öğrencileri ve gençleri eğitmede karşı karşıya kaldığı önemli bir görev, modern çağın gereksinimlerini karşılayabilen, özgürce düşünebilen, konularında derin bilgiye sahip, güçlü mesleki becerilere sahip, girişimci ruhlu, geniş bir bakış açısına sahip, sosyal olarak aktif ve yüksek nitelikli uzmanlar yetiştirmektir. Sosyal aktivitenin temel unsurlarını özümseyen her öğrenci, genç ve geleceğin uzmanı olarak, hayatın kanununa sorumlu bir şekilde yaklaşmaya, sosyo-ekonomik gerçekliği net bir şekilde algılamaya, kendisinin ve meslektaşlarının onurunu ve haysiyetini korumaya ve asil bir hedefe giden yolda her türlü engeli korkusuzca aşmaya hazır olacaktır. Yani, demokratik bir hukuk devletinin sosyal olarak aktif, biçimli bir vatandaşı olacaktır.

Sosyal aktivite, bilgiye doğru bir hareket olarak gerçekleşir. Bugün, gençlik faktörü mükemmel insan fikrinin ana hedefi haline gelmiştir ve özellikleri, nitelikleri, özellikleri, içsel yetenekleri, yetenek işaretleri ne kadar

erken gerçekleşirse, ilerlemeyi yaratacak süper gençliğin oluşumu o kadar hızlanacaktır. Bir insan mükemmelliğe ne kadar hızlı ilerlerse, o kadar çabuk mükemmelliğe ulaşacak ve ilerlemeyi hızlandırmaya değerli bir katkıda bulunacaktır. Devlet politikamızın gençlerin sosyal aktivitesini artırmaya yönelik stratejik yönleri. Sivil toplum ve hukuk devleti kurmayı amaçlayan reformların derinleştirildiği mevcut süreçte, gençleri bu ülkeye, bu Anavatana layık çocuklar olarak yetiştirmek acil görevlerden biri haline gelmiştir. Bu nedenle, devletimiz ve halkımız, gençlerin olgun bireyler olarak gelişmesine değerli katkılar sağlamaları konusunda eğitim kurumlarına ve kamu derneklerine büyük umut bağlamaktadır.

Halkımız demokratik kurumlara, örgütlenme ve inisiyatif eylemlerine büyük güven duymaktadır. Sivil toplumun temellerinin atıldığı bir ortamda, bireysel özgürlüğün daha da genişletilmesi, devlet organlarının, eğitim kurumlarının devlet ve toplum yaşamını güvence altına alma, gelişme ve becerilerini geliştirme, yasal düzeylerini ve kültürlerini yükseltme konusundaki görev ve sorumluluklarını derinlemesine anlamalarını gerektirmenin yanı sıra, kamu örgütlerinin ve diğer sivil toplum yapılarının da faaliyetlerini artırmalarını gerektirir. Sivil kültürün oluştuğu bir ortamda, insanların sosyal hayata katılma ihtiyacı vardır. Bu durumda, insanlar sivil toplum kurumlarında birleşmeye başlarlar. Sivil kültür güçlendikçe, insanlar siyasi ve sosyal olarak daha aktif hale gelir ve partilere katılma eğiliminde olurlar. Bu nedenle, siyasi partilerin üye sayısındaki ve niteliğindeki artış düzeyi de sivil kültürü gösteren ve sosyal aktiviteyi artıran kriterlerden biridir. Sivil kültür, belirli haklara sahip olmanın yanı sıra, toplumun aktif bir üyesi olarak görev ve sorumluluklarının vicdanlı bir şekilde yerine getirilmesidir.

Gençlerde sosyal kültürün oluşumu, bağımsız bir devlet yapısının özellikleri, ülkenin uluslararası arenadaki rolü, vatanseverlik ve etnikler arası

dostluk duyguları, cumhuriyetimizin ekonomisini geliştirmek için yürütülen sosyal hareketler, emek gelenekleri, ulusal bağımsızlık fikri ve ideolojinin temelleri hakkında bilgi verilmesine dayalı olarak, yurttaşlık bilinci, görev ve sorumluluklarını yerine getirme sorumluluğu, yabancı ideolojik görüşleri anlama ve bunlara karşı çıkma, sosyal aktivite ve özveri gibi nitelikleri içeren bütüncül bir eğitim sürecidir. Sivil toplum kurumlarının -özyönetim organları, sivil toplum ve kamu örgütleri- güçlendirilmesi ve geliştirilmesi, gençlerin siyasi ve sosyal kültürünü ve aktivitesini artırmanın önemli koşullarından biridir. Yeni Özbekistan'da devlet inşası ve sivil toplumun liberalleşmesi görevlerinin yerine getirilmesinde, gençlerin toplumdaki yerlerinin farkında olmaları ve en önemlisi, kendilerini toplumun ayrılmaz bir parçası olarak anlamaları büyük önem taşımaktadır. Bu toplumsal faaliyetin gerçekleştirilmesinde, mevcut demokratik kurumlar, yerel yönetim organları, partiler, sivil toplum ve kamu örgütleri önemli bir rol oynamaktadır. Çünkü toplumda yaşayan her gencin sosyo-politik faaliyeti, mevcut siyasi kurumlar, partiler veya sivil toplum ve kamu örgütleri aracılığıyla yürütülen demokratik siyasi süreçlere yansımaktadır. Bu, bir yandan gençlerin toplumsal faaliyet düzeyine, toplumsal görüşlerini algılamalarına ve katılımlarına, diğer yandan da gençleri çevreleriyle birleştiren mevcut yerel yönetim organlarının, sivil toplum ve kamu örgütlerinin çalışmalarına bağlıdır.

Özbekistan'da gerçekleşen demokratik süreçler, insanların, çeşitli sosyal katmanların, siyasi kurumların, devlet ve devlet dışı örgütlerin faaliyetleri ve etkileşimleriyle ilişkilidir. Kamusal yaşamın demokratikleşmesi ve ülkenin modernleşmesi, nüfusun en büyük sosyal katmanını oluşturan gençlerin sosyalleşmesi ve eğitimi üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Gençler, toplumun temel taşı, nüfusun ilerici kesimi ve geleceğin güvenilir sahipleridir. Bu açıdan bakıldığında, o toplumun geleceği, her dönemin gençliğinin bilgi düzeyi, dünya

görüşü, düşünceleri ve manevi imajı temelinde açıkça tasavvur edilebilir. Bu nedenle, bağımsızlığın kazanılmasından sonra, daha doğrusu 30 Haziran 2017'de "Özbekistan Cumhuriyeti'nde Gençliğe İlişkin Devlet Politikasının Temelleri Hakkında Kanun"un kabul edilmesiyle, ülkemizde gençliğe verilen önem devlet politikası düzeyine yükseltilmiştir. Bu Kanun, "Gençlik politikasının uygulanmasının Özbekistan Cumhuriyeti devlet politikasının öncelikli bir yönü olduğunu ve temel amacının gençlerin sosyal oluşumu ve gelişimi için sosyal, ekonomik, hukuki ve örgütsel koşulları yaratmak ve güvence altına almak, ayrıca yeteneklerinin toplum yararına en üst düzeyde gerçekleştirilmesini sağlamak olduğunu" belirtmektedir. Devletin bu süreçteki temel görevi, gençlerin çeşitli olumsuz sonuçlar olmaksızın topluma entegrasyonunu sağlamak ve hak ve özgürlüklerini tam olarak kullanmalarını garanti etmektir.

Bu durum, devletin gençlik politikasının uygulanmasında yansıtılmaktadır. Bu program, gençlerin sosyal kültürünü geliştirme, demokratik bir devlet kurma ve sivil toplumu geliştirme süreçlerinde gençlerin aktif katılımını artırma, yüksek maneviyat, bağımsız düşünce, sağlam bir yaşam duruşu, geniş bir bakış açısı ve derin bilgiye sahip vatansever gençler yetiştirme, onları çeşitli ideolojik tehditlere karşı bağışıklık kazandırma, gençlerin sosyal korunması, modern mesleklerde tam anlamıyla uzmanlaşmaları için uygun koşullar yaratma, onlara istihdam sağlama ve girişimciliğe yönlendirme, yetenekli gençleri destekleme, yaratıcı ve entelektüel potansiyellerini gerçekleştirmeye yönelik çalışmaları sistematik olarak uygulama, gençleri düzenli beden eğitimi ve spora yaygın bir şekilde dahil etme, gençler arasında sağlıklı bir yaşam tarzını teşvik etme, gençler arasında suç ve suça eğilimi önleme ve uyumlu bir nesil yetiştirmede medya ve modern bilgi ve iletişim teknolojilerini etkin bir şekilde kullanma gibi en

önemli ve acil alanlarda önlemler öngörmektedir. Programda belirtilen yönler birbirine bağlı, yakından ilişkili ve karşılıklı olarak güçlendiricidir. Bu programın ayırt edici özellikleri, gençlerin sosyal korunması, modern mesleklerde uzmanlaşmaları için uygun koşullar yaratma, onlara istihdam sağlama ve girişimciliğe yönlendirmedir.

Genç girişimcileri desteklemeyi ve teşvik etmeyi, yetenekli gençleri desteklemeyi ve yaratıcı ve entelektüel potansiyellerini gerçekleştirmeyi amaçlayan çalışmaların sistematik olarak organize edilmesi planlanmaktadır. Programın temel görevleri, gençlerin düzenli beden eğitimi ve spor faaliyetlerine yaygın bir şekilde katılımını sağlamak, gençler arasında sağlıklı bir yaşam tarzını teşvik etmek, küçükler ve gençler arasında suç ve suça eğilimi önlemek, uyumlu bir nesil yetiştirmede kitle iletişim araçlarının ve modern bilgi ve iletişim teknolojilerinin etkin kullanımını yaygınlaştırmak, gençlerin hak ve çıkarlarını korumak, özlemlerini desteklemek, onları manevi ve fiziksel olarak yetiştirmek, onları vatan sevgisi, bağımsızlık fikirlerine bağlılık ruhuyla eğitmek ve çeşitli yabancı fikirleri teşvik eden düşük seviyeli "kitle kültürü"nün etkisinden korumaktır. Uyumlu bir nesil yetiştirme fikri ve uygulama mekanizmaları: Ülkemizde, yetişkinliğe ulaşan genç neslin kapsamlı ve sağlıklı bir şekilde yetiştirilmesi, hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınması ve meşru çıkarlarının korunmasının devlet politikası düzeyine yükseldiğini hepimiz biliyoruz. Devlet başkanımızın girişimi ve liderliği altında, gençlik eğitiminin öncelikli alanları belirlendi ve bu konuda temel reformlar gerçekleştirildi. Ancak, eski rejimin ideolojik görüşlerinin tamamen reddedilmesinin, yapıcı bir programı olmayan siyasi ve kültürel aşırılık tehlikesine yol açabileceğinin farkındaydık. Aynı zamanda, düşüncesizce ve kaotik bir şekilde tarihi değerlere, geleneklere ve yaşam biçimine geri dönmenin, bugünkü yaşamı kabul etmemek ve toplumu yenileme ihtiyacını

reddetmek gibi başka bir gerilime yol açabileceğini de unutmamak gerekiyordu. Milletin ve halkın ruhunu, dünya görüşünü ve yaşam tarzını ifade eden ulusal maneviyat anlayışının, zamanın gereklerine göre geliştirilmesinin ve insanların dünya görüşü ve düşüncesindeki değişimin kapsamlı ve titiz bir çalışma gerektirdiğini hepimiz biliyoruz. "Devlet gençlik politikasının örgütsel ve yasal temelleri, gençlerle çalışan kuruluşların faaliyetlerinde görülebilir. Gençlerin her devletin geleceğini belirleyen güç olduğu düşünüldüğünde, gençlik politikasının uygulanmasına yönelik ulusal kavramların geliştirilmesi ve dünyanın neredeyse tüm ülkelerinde etkin bir şekilde uygulanmaması sebepsiz değildir. Bugün, gelişmiş ülkelerde devlet gençlik politikasının uygulanmasına yönelik iki farklı strateji uygulanmaktadır. Bunlar: gençlik politikası alanında devletin öncü rolüne dayalı bir strateji ve gençlik politikası alanında devlet ve sivil toplum yapılarının eşitliğine dayalı bir stratejidir. Şu anda, Almanya ve Fransa, öncü politikayı izleyen ülkeler arasında yer almaktadır. Bu ülkeler, gençlik politikası alanındaki faaliyetlerini ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde uzmanlaşma temelinde yürütmektedir. Bu durumda, gençlik politikası Anayasa ve federal yasalar temelinde Aile, Yaşlılar, Kadınlar ve Gençlik İşleri Bakanlığı tarafından uygulanmaktadır. Özellikle Fransa'da gençlik politikası, Gençlik İşleri, Spor ve Kamu Dernekleri Bakanlığı tarafından geliştirilmektedir. Devlet ve sivil toplum yapılarının eşitliğine dayalı bir strateji ise..." Gençlik politikası alanındaki sivil toplum yapıları, genel çerçeve, hedefler ve temel görevlerin devlet tarafından belirlendiği, bu görevlerin uygulanmasının ise yerel özyönetim organları ve kamu dernekleri tarafından yürütüldüğü Büyük Britanya ve İsveç'e özgüdür.

Bu ülkelerin karakteristik bir özelliği, gençlik politikası ve gençlik işleri için özel devlet organlarının bulunmamasıdır. Aynı zamanda, dünyanın birçok ülkesinde, gençlerin haklarını ve çıkarlarını uluslararası ve ulusal düzeylerde

desteklemeyi amaçlayan gençlik parlamentoları ve ulusal gençlik konseyleri faaliyet göstermektedir. Özellikle, gençlerin çıkarlarını uluslararası düzeyde destekleyen Avrupa Gençlik Parlamentosu, Büyük Britanya Birleşik Krallığı Gençlik Parlamentosu, Kuzey İrlanda Gençlik Forumu, İskoç Gençlik Parlamentosu, Avusturya'daki Uluslararası Gençlik İşbirliği Komitesi, Belçika'daki Flaman Gençlik Konseyi, Büyük Britanya'daki İngiliz Gençlik Konseyi, Almanya'daki Uluslararası Gençlik İşleri Alman Ulusal Komitesi (İzlanda, İspanya, İtalya, Kıbrıs, Letonya, Litvanya dahil olmak üzere yaklaşık 25 ülkede daha benzer konseyler bulunmaktadır) faaliyet göstermektedir. Amaç Bunlardan biri, gençlerin hak ve çıkarlarını korumak ve gençlerin toplumsal entegrasyonunu sağlamaktır.

KULLANILAN KAYNAKLAR

1. Belinskaya E. P., Tixomandritskaya O.A. Shaxsning ijtimoiy psixologiyasi. M., 2001.
2. Rajabov S. Pedagogika faning buyuk allomalari. T. «O'qituvchi», 1990.
3. Mirzièyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. T: O'zbekiston 2018. 29- bet.
4. Islom ziyosi o'zbegim siymosida. T.: Toshkent islom universiteti. 2001.
5. Shayx Muhammad Sodiq Muhammad Yusuf. Hadis va haèt. T:, Hilol nashr‖ 2018. 12-bet.
6. Suvanova, D., & Karoboyev, S. (2023). THE significance of religious values in forming aesthetic culture. Академические исследования в современной науке, 2(26), 103-108.
7. Kurbanovna, S. D. (2023). Yoshlarda estetik madaniyat shakllanishining metodologik masalalari. Finland" modern scientific research: topical ISSUES, achievements and innovations", 14(1).

8.Shavkatjon Kenjayev, Ali Çaksu**.** Gençlerin manevi–ahlaki eğitiminin pedagojik özellikleri. Monografiya. Toshkent,.-2026 y.

9. Kenjayev SH.X., Gazixodjayeva M.SH. Ijtimoiy me'yorlar va xulq og'ishining psixologik omillari. Monografiya, T,-Toshkent.Metodist nashriyoti-2024.

10. Kenjayev SH.X.Uzluksiz ta'lim jarayonida yoshlar ma'naviy-axloqiy tarbiyasi , Monografiya,T,-Toshkent. Metodist nashriyoti-2024

11. Kenjayev SH.X. Yoshlar ma'naviy-axloqiy dunyoqarashini shakllantirishda badiiy adabiyotning o'rni. T,-Toshkent. Innovatsion Ziyo nashriyoti-2022.

12. Kenjayev SH.X. O`zbekiston ijtimoiy-siyosiy hayotida xotin-qizlarning o'rni. T,.-Toshkent Innovatsion Ziyo nashriyoti-2024